

Grzegorz Cetner

Odnowa i rozwój wsi PROW 2007-2013

PROW 2007-2013

POZNAŃ 2007

Wydawca:
Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie,
Oddział w Poznaniu
61-659 Poznań, ul. Winogrody 63
www.cdr.gov.pl/poznan
e-mail: poznan@cdr.gov.pl

”Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Pomocy Technicznej Planu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2004-2006“.

Opracowanie graficzne i projekt okładki: Alicja Zygmantowska
Skład komputerowy: Sylwia Sznajder

ISBN 978-83-60232-22-4

Druk:
Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie,
Oddział w Poznaniu
61-659 Poznań, ul. Winogrody 63
tel. 061 823-20-81, fax 061 820-19-71
zlec. nr 28/2007, nakład 600 egz.

Odnowa wsi – czym jest, czym może być?

To ważne pytanie, stawiane nie tylko w związku z możliwością ubiegania się o środki finansowe, ale przede wszystkim w perspektywie planowania różnego rodzaju działań w sołectwach. Odnowa wsi to proces obejmujący bardzo szerokie spektrum działań, wpływających na **podwyższenie jakości życia na wsi i tożsamości mieszkańców wsi**. Siłą odnowy wsi są najważniejsze wartości związane z historią, kulturą, tradycją – wszystkim tym, co można objąć pojęciem **dziedzictwa kulturowego wsi**, zarówno **w aspekcie materialnym i niematerialnym**.

Odnowa wsi to szeroki wachlarz przedsięwzięć, wynikających z najprostszych potrzeb mieszkańców. Przedsięwzięcia odnowy wsi mogą więc dotyczyć różnych dziedzin, jak na przykład: miejsc spotkań wiejskich (place, centra wsi, sale, świetlice), obiektów historycznych, zabytkowych; przestrzeni wiejskiej (zieleń, chodniki, stawy), imprez kulturalnych (festyny, imprezy cykliczne, tematyczne), folkloru (zespoły taneczne, orkiestry), sportu i kultury fizycznej (boiska, siłownie, szlaki piesze, ścieżki rowerowe, zagospodarowanie kąpielisk, plaż), bezpieczeństwa (place zabaw, ograniczenie ruchu kołowego, parkingi), ochrony środowiska (sanitariaty, kosze na śmieci), a także wizualizacji i informacji (tablice informacyjne dotyczące wszystkich ww. przedsięwzięć, mapy). Należy jednak pamiętać, że odnowa wsi jako proces nie jest równoznaczna z działaniami, na jakie można otrzymać dofinansowanie w ramach programu Rozwoju Obszarów Wiejskich (PROW) przewidzianego na lata 2007-2013 - nie wszystkie z powyżej wymienionych działań będą stanowiły koszty kwalifikowane inwestycji.

To tylko niektóre przykłady, ponieważ odnowa wsi daje możliwość indywidualnego podejścia wynikającego z indywidualności każdej wsi. Elementem spajającym wszystkie przedsięwzięcia, charakterystycznym dla tego procesu, jest **współdecydowanie mieszkańców wsi w sprawach kierunków rozwoju ich miejscowości**. Projekty odnowy wsi powstają bowiem **w wyniku debaty lokalnej na poziomie**

sołectwa. Odnowa wsi jest zatem próbą złamania stereotypu planowania centralistycznego, w którym to gmina decyduje o rodzaju przedsięwzięć w każdej miejscowości.

Oczywiście nie należy rozumieć, że projekty odnowy wsi są kreowane i wdrażane w kompletnym oderwaniu od lokalnej rzeczywistości. Powstają one z **uwzględnieniem realiów gminy: planu przestrzennego zagospodarowania (lub studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego), strategii gminy i budżetu.** Dlatego też ważnym czynnikiem warunkującym sukces odnowy wsi jest **partnerskie podejście** do planowanych zadań, w tym ścisła **współpraca przedstawicieli gminy z sołectwem.**

Odnowa wsi w Programie Rozwoju Obszarów Wiejskich (PROW 2007–2013).

Środki finansowe z funduszy strukturalnych UE na przedsięwzięcia w sołectwach stanowią jedno z działań **PROW.** Działanie to nosi nazwę „**Odnowa i rozwój wsi**” (**działanie zawarte w Osi III PROW**). Tak jak i pozostałe narzędzia finansowe w PROW „Odnowa wsi” ma postać **dotacji refinansującej**, co oznacza, że przyznana dotacja jest wypłacana beneficjentowi po zrealizowaniu przedsięwzięcia, na podstawie przedstawionych faktur, dokumentujących wydatki zgodne z zaplanowanym we wniosku działaniem. Jednym słowem, żeby skorzystać z funduszy PROW, należy najpierw zabezpieczyć 100% środków finansowych na planowane przedsięwzięcie.

Ułatwieniem dla beneficjenta jest **możliwość rozłożenia realizacji inwestycji na dwa etapy**, z których każdy może być rozliczany oddzielnie. Podział na etapy daje także możliwość dłuższego okresu realizacji projektu (36 miesięcy od dnia zawarcia umowy o dotację). W przypadku działań jednoetapowych ich realizacja musi zakończyć się złożeniem wniosku o płatność ostateczną maksymalnie po 24 miesiącach od dnia zawarcia umowy. Należy jednak pamiętać, że dzieląc projekt na etapy, płatność ostateczna (dot. drugiego etapu)

musi obejmować nie mniej niż 25% łącznej planowanej wysokości dotacji.

Kto może skorzystać z dotacji?

Bezpośrednim beneficjentem korzystającym z pomocy finansowej w działaniu „Odnowa i rozwój wsi” w ramach PROW są sołectwa. Jednakże nie posiadają one osobowości prawnej, co utrudnia bezpośrednie występowanie i wykorzystywanie funduszy zewnętrznych. Dlatego też „Odnowa wsi” w ramach PROW umożliwia wnioskowanie o fundusze na przedsięwzięcia sołectkie **gminom, instytucjom kultury podległym JST, organizacjom pozarządowym o statusie pożytku publicznego** oraz w sposób ograniczony także **kościółowi i innym związkom wyznaniowym**. Wnioskodawcy będą zatem wspierać sołectwa organizacyjnie, w tym zapewniać niezbędne dokumenty planistyczne, zezwolenia, decyzje itp., a także występować o środki finansowe, zapewniając jednocześnie wkład finansowy.

W przypadku **organizacji pozarządowych** muszą one być organizacjami pożytku publicznego zgodnie z ustawą z dn. 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie (Dz. U. Nr 96, poz. 873 z późn. zm.) oraz posiadać cele statutowe zbieżne z celami działania „Odnowa i rozwój wsi”, w szczególności działanie na rzecz zachowania i ochrony dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego obszarów wiejskich.

W przypadku **kościół i innych związków wyznaniowych** ograniczono możliwość ich udziału do dwóch rodzajów projektów: a) kształtowania centrów wsi jako obszaru przestrzeni publicznej, w tym odnawiania i budowy placów, parkingów, chodników lub oświetlenia ulicznego oraz b) odnawiania elewacji zewnętrznych i dachów w zabytkowych obiektach architektury sakralnej wpisanych do rejestru zabytków lub do wojewódzkiej ewidencji zabytków.

PROW przewiduje, że dotacje z „Odnowy wsi” mogą trafić do miejscowości leżących na obszarach **gmin wiejskich lub miejsko-wiejskich, z wyłączeniem miast liczących**

powyżej 5000 mieszkańców, jak również na obszarach **gmin miejskich, z wyłączeniem miast liczących powyżej 5000 mieszkańców**. Należy tu wyraźnie podkreślić, że liczba mieszkańców nie odnosi się do gminy, lecz do miejscowości, w której ma być realizowany projekt.

Dodatkowo, przewidziano punktację, która może być decydującym progiem dostępności środków z działania „Odnowa wsi” dla niektórych gmin. Punktacja ta bowiem w dużym stopniu uwzględnia specyfikę gminy, a nie ocenia projektu jako takiego (czytaj poniżej).

Kryteria dostępności (punktacja)

Beneficjent ubiegający się o finansowanie z działania „Odnowa i rozwój wsi” będzie musiał otrzymać **minimum 3 punkty z poniżej wymienionych**, by jego wniosek był w ogóle rozpatrywany (kryterium dostępności):

1. Dochód podatkowy gminy, w której planowana jest realizacja projektu, w przeliczeniu na głowę mieszkańca, za rok, w którym składany jest wniosek o przyznanie dotacji.

W przypadku, gdy dochód ten jest:

- na poziomie średniej krajowej lub poniżej średniej – 2 pkt.;
- powyżej średniej krajowej – punkt nie przysługuje.

(Maksymalnie do zdobycia 2 punkty).

2. Bezrobocie w powiecie, gdzie znajduje się gmina, w której planowana jest realizacja projektu w okresie ostatnich 6 miesięcy przed dniem złożenia wniosku o przyznanie dotacji.

- równe lub wyższe od średniej wojewódzkiej – 2 pkt.
- niższe od średniej wojewódzkiej – 0 pkt.

(Do zdobycia 2 punkty).

3. Kryterium regionalne.

To dodatkowy punkt jaki może przyznać Zarząd Województwa. Kryterium to jest ustanawiane na poziomie każdego województwa. (Do zdobycia 2 punkty).

Uwaga!

Na razie kryteria wojewódzkie nie są znane. W latach 2004-2006 do dyspozycji beneficjentów był jeden punkt regionalny. W przypadku Wielkopolski punkt ten był przyznawany, gdy projekt dotyczył miejscowości, w której liczba mieszkańców nie przekraczała 2000 osób. Kryteria regionalne muszą być podane do wiadomości w momencie ogłoszenia startu programu.

4. Kryterium poziomu dofinansowania.

To dodatkowy punkt jaki może przyznać Zarząd Województwa w przypadku, gdy wnioskowana kwota dofinansowania projektu wyniesie nie więcej niż 50% kwoty kosztów kwalifikowanych projektu (1 punkt).

Jak widać, by móc skorzystać z działania „Odnowa wsi” należy zdobyć trzy z siedmiu możliwych punktów. Dla niektórych gmin nie będzie to zadanie łatwe, tym bardziej, że pierwsze dwa kryteria są silnie wspierające, to znaczy brak punktów w pierwszym kryterium oznacza także najczęściej brak punktów w drugim.

Dotacja

Dotacja stanowi **75% kosztów kwalifikowanych** projektu i może sięgnąć nawet **500.000 złotych na daną miejscowość, w której realizowany będzie projekt.** Wraz z wkładem wnioskodawcy (gminy lub instytucji kultury), na wieś może trafić do 666.666 zł, przy założeniu, że projekt tam realizowany będzie opiewał na tak wysokie kwoty. Znamionym bowiem jest, że większość projektów typowych dla odnowy wsi to projekty o dużo niższych budżetach (rzędu kilkudziesięciu tysięcy złotych, a czasem mniejsze). Projektami takimi są chociażby działania mające na celu wsparcie zespołów, orkiestr, izb pamięci, muzeów lokalnych itp. Nie mniej jednak, mając na uwadze możliwość wnioskowania w ramach odnowy wsi o dofinansowanie przedsięwzięć drobnej infrastruktury (chodniki, place zabaw, centra wsi,

zieleni), a także fakt, że kompleksowy projekt odnowy wsi może zawierać kilka z tych elementów, wiele projektów prawdopodobnie sięgnie poziomu maksymalnego dofinansowania. Wprowadzono również dolne ograniczenie kwoty dotacji. **Projekt musi obejmować działanie, na które wysokość pomocy nie jest mniejsza niż 25.000 złotych.**

Limit dotacji wspomniany powyżej przysługuje danej miejscowości, na cały okres działania PROW, a więc na lata 2007-2013.

Wielkość projektów będzie także zależała od możliwości finansowych beneficjenta, który musi zapewnić swój udział (25%), a przede wszystkim zapewnić najpierw finansowanie całości przedsięwzięcia. Fakt ten w niektórych gminach spycha nieco na dalszy plan kwestie odnowy wsi, ponieważ wątle budżety gmin i stowarzyszeń, nadszarpnięte także wykorzystaniem środków z funduszy programu SAPARD, ZPORR i SPO, nie będą w stanie finansować zadań z wielu ciekawych z punktu widzenia gminy, konkurencyjnych programów. Nie mniej jednak, w sytuacjach takich **należy się przyjrzeć budżetom gmin i zaplanowanym w nich działaniom** w poszczególnych sołectwach. Prawdopodobnie wiele z nich może stać się tematami projektów odnowy wsi. W przypadku, gdy zaplanowano wydatki na tego typu przedsięwzięcia i spełnione są wyżej wymienione kryteria dostępności, warto by przedsięwzięcia te stały się projektami odnowy wsi, dzięki czemu, wnioskując o ich dofinansowanie powstaje szansa odzyskania 75% kosztów kwalifikowanych.

Wybór takich działań musi odbyć się w wyniku dyskusji społecznej z mieszkańcami wsi. To oni powinni określić, które z działań jest dla nich priorytetowe. Ten specyficzny warunek, znajdujący odzwierciedlenie w formułowaniu tzw. „planów odnowy miejscowości” (o których poniżej), przesądza o odrębności działania „odnowa wsi” względem innych działań i leży u podstaw stwierdzenia, że odnowa wsi to przede wszystkim inwestycja w infrastrukturę społeczną, w ludzi.

Grupa odnowy wsi i „Plany Odnowy Miejscowości” (POM)

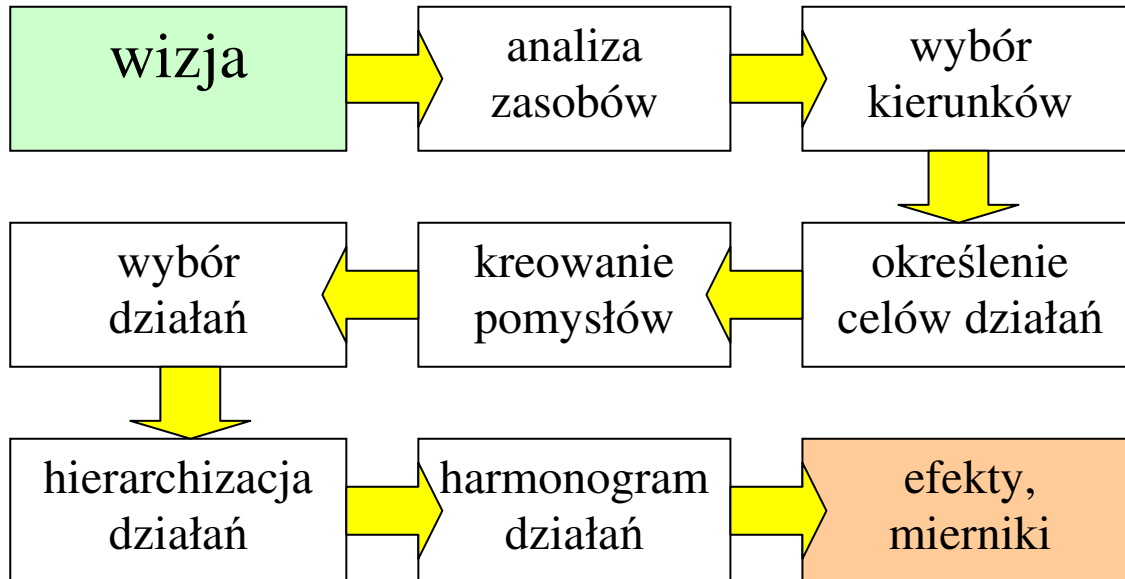
Podstawą działań odnowy wsi są aktywni ludzie kreujący wizerunek swojej miejscowości. Bez nich każde działanie będzie tylko wykonaniem budżetu gminy w zakresie podstawowych potrzeb, widzianych oczami Rady Gminy i jej urzędników. Tylko dzięki współpracy mieszkańców możliwe jest dopracowanie się wspólnej przyszłej wizji sołectwa, kierunków jego rozwoju i konkretnych zadań do wykonania. Grupa aktywnych mieszkańców, nazywana często na użytek odnowy wsi **Grupą Odnowy Wsi** działa w sposób zorganizowany, jawny, ma swojego lidera i podzielone między siebie zadania do wykonania.

Liderem na wsi najczęściej jest sołtys, choć bywa że jest nim inny mieszkaniec wsi, a czasem ktoś spoza wsi. Ważne by była to osoba zaangażowana w sprawy wsi, ciesząca się ogólnym autorytetem wśród mieszkańców, gotowa poświęcić im swój czas. Grupa Odnowy wsi w wyniku otwartej dyskusji (spotkań, warsztatów) decyduje co do przyszłości (funkcji, wyglądu) swojego sołectwa i określa jakie projekty (przedsięwzięcia) powinny zostać zrealizowane w sołectwie, zarówno w okresie długofalowym (program odnowy wsi) jak i krótkoterminowym (plan krótkoterminowy). Wyniki dyskusji, w tym zapis jasnej wizji, kierunków działań, wybór działań, w tym działań priorytetowych oraz harmonogram powinny być zapisywane podczas spotkań, na końcu stanowiąc zapis POM.

W przypadku ubiegania się o środki z funduszy strukturalnych, ważnym uszczegółowieniem takiego dokumentu jest wybór projektu do działania „Odnowa i rozwój wsi” w ramach PROW. POM jest wtedy jednym z załączników do wniosku o dotację. W ramach SPO, w latach 2004-2006 dokument ten był nazwany „Planem Rozwoju Miejscowości” i w sołectwach, dla których był sporządzony, będzie wymagał jedynie aktualizacji.

Co powinien zawierać „Plan Odnowy Miejscowości”?

POM to miniaturowa „strategia sołecka” i tak jak strategię innych podmiotów, jest zarówno procesem, jak i wynikającym z niego dokumentem. Dla każdego podmiotu, a więc i dla każdego sołectwa, strategia charakteryzuje się swą odrębnością, unikalnością, неповtarzalnością. Wynika to z неповtarzalności samego podmiotu – warunków rozwoju, lokalizacji, układów wewnętrznych i zewnętrznych. Tak więc efekt planowania strategicznego w postaci zapisu strategii zawsze różni się od zapisów dokonywanych w innych sołectwach, gminach itd. Nie mniej jednak o tym czy dokument taki posiada cechy strategii, czy też nie, decyduje jego zawartość, a więc pewien standardowy układ elementów odzwierciedlający proces dochodzenia lokalnej społeczności, stopniowo od wizji (obrazu sołectwa, jakim chcielibyśmy widzieć je w przyszłości) po konkretne, zaplanowane działania. Najczęściej ścieżka ta wygląda następująco:

Zawartość „Planu Odnowy Miejscowości” sporządzanego jako załącznik do dokumentacji w ramach działania „Odnowa i rozwój wsi” w PROW, jak i warunki uruchomienia całego działania, określi odpowiednie **rozporządzenie Ministra Rolnictwa**. POM będzie zawierał w szczególności:

- a) charakterystykę miejscowości, w której będzie realizowany projekt;
- b) inwentaryzację zasobów służącą ujęciu stanu rzeczywistego;
- c) ocenę mocnych i słabych stron miejscowości, w której będzie realizowany projekt;
- d) opis planowanych zadań w perspektywie 7 lat od daty przyjęcia dokumentu.

Widać więc, że z wymienionych wcześniej elementów „strategii sołeckiej” wiele znalazło się w wymienionych powyżej punktach. Należy zwrócić jednak uwagę na nie bez przyczyny podkreślone wyżej słowa „w szczególności”, które informują nas o tym, że plan taki może zawierać także inne pożyteczne informacje, takie jak chociażby:

- wizja rozwoju sołectwa;
- szacunkowy kosztorys planowanego przedsięwzięcia;
- harmonogram planowanego przedsięwzięcia.

Zanim złożymy wniosek

W przypadku podjęcia decyzji o składaniu wniosku o dotację w ramach PROW, „Plan Odnowy Miejscowości” musi zostać zatwierdzony **Uchwałą Sołecką Zebrania Wiejskiego** (lub **Uchwałą Rady Dzielnicy** lub **Rady Osiedla** lub **Rady Miasta**) **w sprawie przyjęcia POM**. Następnie plan taki musi być **zatwierdzony Uchwałą Rady Gminy lub Rady Miasta w sprawie zatwierdzenia POM**, co stanowi zabezpieczenie realizacji zaplanowanych działań (Uchwała o przyjęciu do realizacji). Potwierdzeniem zabezpieczenia finansowego dla projektu jest **Uchwała budżetowa** lub **Uchwała o zmianie budżetu**, w przypadku gdy zaplanowane nowe przedsięwzięcia spowodowały taką zmianę. Przypomnieć także należy, że PROW nakłada także istotny warunek, mówiący że przedsięwzięcie musi być zgodne ze strategią gminy **lub**

z planem przestrzennego zagospodarowania (lub studium uwarunkowań). Jest to istotny zapis, w szczególności dla gmin, w których albo nie ma aktualnego planu, albo nie ma zaktualizowanej strategii rozwoju.

Co można sfinansować z PROW czyli koszty kwalifikowane

Kosztami kwalifikowanymi nazywamy te **koszty, których poniesienie może być refinansowane** ze środków publicznych w ramach danego programu, w tym wypadku w ramach PROW, działania „Odnowa i rozwój wsi”. Jak już wspomniano powyżej, „Odnowę wsi” cechuje jeden z najwyższych wskaźników refinansowania, odzyskać można bowiem aż 75% kosztów kwalifikowanych. Do kosztów kwalifikowanych należą:

- a) koszty ogólne, bezpośrednio związane z przygotowaniem i realizacją projektu w wysokości nie przekraczającej 10% pozostałych kosztów kwalifikowanych projektu, w tym: przygotowania dokumentacji technicznej, kosztorysów, projektów architektonicznych lub budowlanych, ocen i raportów oddziaływania na środowisko, dokumentacji geologicznej, hydrologicznej, wypisów i Wryków z katastru nieruchomości, koszty opłat za patenty lub licencje, koszty nadzoru urbanistycznego, architektonicznego, konserwatorskiego i budowlanego, koszty usług dotyczących zarządzania projektem, a także transportu do miejsca realizacji i koszty montażu.

Uwaga!

*Jest to grupa kosztów, których ponoszenie jest możliwe także przed podpisaniem umowy. Część tej dokumentacji ta będzie bowiem niezbędna do załączenia do wniosku o dotację. **Koszty ogólne nie mogą być poniesione przed 1 stycznia 2007 r.***

- b) koszty budowy, przebudowy, remontu lub wyposażenia obiektów publicznych pełniących funkcje kulturalne (świetlice, domy kultury).

Uwaga!

Wszystkie obiekty, które objęte zostaną projektami odnowy wsi muszą mieć charakter publiczny – muszą być udostępnione bezpłatnie mieszkańcom wsi. Z „Odnowy wsi” wyłączone są przedsięwzięcia prywatne, komercyjne. Projekty dotyczyć będą więc obiektów należących do Beneficjenta lub przez niego dzierżawionych. W przypadku inwestycji związanej z obiektem dzierżawionym, umowa dzierżawy musi być ważna co najmniej siedem lat, który to okres liczony jest od daty zakończenia realizacji projektu (od ostatniej płatności).

- c) koszty budowy, przebudowy lub remontu obiektów sportowych, ścieżek rowerowych, szlaków pieszych, placów zabaw, miejsc rekreacji służących do użytku publicznego.
- d) koszty zakupu towarów służących przedsięwzięciom związanym z kultywowaniem tradycji społeczności lokalnych oraz tradycyjnych zawodów.
- e) koszty kształtowania centrów wsi, jako obszaru przestrzeni publicznej, w tym odnawiania i budowy: placów, parkingów, chodników, oświetlenia ulicznego itp.
- f) koszty urządzania i porządkowania terenów zieleni, parków lub innych miejsc wypoczynku.
- g) koszty budowy, przebudowy lub remontu małej infrastruktury turystycznej.
- h) koszty zagospodarowania zbiorników i cieków wodnych na rzecz rekreacji lub poprawy estetyki miejscowości.
- i) koszty rewitalizacji obiektów zabytkowych wpisanych do rejestru zabytków lub wojewódzkiej ewidencji zabytków, użytkowanych na cele publiczne oraz obiektów małej architektury, a także odnawiania lub konserwacji lokalnych pomników historycznych i miejsc pamięci.
- j) koszty zakupu i odnawiania obiektów charakterystycznych dla danego regionu lub tradycji budownictwa wiejskiego i ich adaptacji na cele publiczne.
- k) koszty wyburzania i rozbiórki zdewastowanych budynków i budowli publicznych w celu uporządkowania terenu

w miejscowości, gdy ich odnowienie i dalsze użytkowanie nie jest możliwe.

Uwaga!

Projekt nie może objąć jedynie kosztów wyburzania – wyburzenie może być elementem koniecznym projektu, ale nie celem ostatecznym.

- l) koszty budowy, przebudowy, remontu lub wyposażenia obiektów przeznaczonych na cele promocji lokalnych produktów i usług, w szczególności pawilonów, punktów wystawowych, sal ekspozycyjnych lub witryn.
- m) koszty odnawiania elewacji zewnętrznych i dachów w zabytkowych obiektach architektury sakralnej wpisanych do rejestru zabytków lub do wojewódzkiej ewidencji zabytków.
- n) koszty zakupu usług i materiałów budowlanych, a także innych materiałów i usług bezpośrednio związanych z realizacją operacji, w tym materiałów wykończeniowych, usług montażowych, wykończeniowych, porządkowych i transportowych.
- o) koszty wyposażania obiektów wchodzących w zakres projektu, w szczególności urządzeń, mebli, lub innych elementów wyposażenia służących realizacji celów projektu, o trwałości użytkowej co najmniej 7 lat.
- p) materiału roślinnego służącego realizacji projektu.

Patrząc na powyższe grupy kosztów łatwo wyobrazić sobie szereg projektów odnowy wsi, łączących w sobie po kilka rodzajów kosztów. Taka **kompleksowość jest jak najbardziej wskazana**. Znajdzie ona odzwierciedlenie w formularzu wniosku, gdzie wszystkie koszty projektu rozbite są na poszczególne grupy. Warto pamiętać o tym podczas realizacji projektu, by **faktury za poszczególne czynności, usługi, towary pokrywały się dokładnie z zaplanowanymi działaniami**, zakupami itd. Pozwoli to uniknąć nieporozumień na etapie rozliczania projektu ułatwi dopasowanie faktur do poszczególnych etapów realizacji. Wszystkie rozliczenia kosztów w ramach projektów odnowy wsi muszą odbywać się **bezugótkowo** (przelewy).

Kosztami niekwalifikowanymi są: refinansowanie odsetek, opłat ubezpieczeniowych, podatek VAT (gdy możliwe jest jego odzyskanie przez beneficjenta), a także koszty inne niż ogólne, a poniesione przed datą podpisania umowy o udzielenie wsparcia finansowego.

Uruchomienie działania, dokumenty

Zarządy Województw podadzą do publicznej wiadomości informację na stronach internetowych Urzędów Marszałkowskich oraz w co najmniej jednym dzienniku o zasięgu wojewódzkim informację o kryteriach regionalnych (uwzględniających specyfikę danego województwa i opartych o mierzalny wskaźnik), a także o terminie i miejscu składania w danym roku wniosków o przyznanie pomocy finansowej. Termin taki nie może być krótszy niż 30 i dłuższy niż 60 dni, a jego początek może nastąpić nie szybciej jak po 14 dniach od ogłoszenia kryteriów regionalnych. Jeśli nabór wniosków w danym roku kalendarzowym nie pokrył w 100% dostępnych środków, Zarząd Województwa ogłasza informację o możliwości dodatkowego składania wniosków w tym samym roku.

W jednym naborze wniosków beneficjent może złożyć (osobiście lub przez osobę upoważnioną) **jeden wniosek** o przyznanie pomocy. Uwzględniając wspomnianą różnorodność beneficjentów na terenie gminy, w ramach jednego naboru do realizacji mogą być przyjęte maksymalnie 3 różne wnioski z terenu jednej gminy, które to wnioski uzyskały największą liczbę punktów.

Szczegółowy zakres informacji zawartej we wniosku, jak również listę niezbędnych załączników będzie zawierać **rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi, określające szczegółowe warunki i tryb przyznawania pomocy finansowej w ramach działania „odnowa i rozwój wsi” objętego PROW na lata 2007-2013.** Dotychczasowe, przedstawiane tu informacje, oparte są o projekt tego rozporządzenia.

Wnioski rozpatrywane będą w terminie do 3 miesięcy od dnia zakończenia naboru. Formularz wniosku, będzie dostępny

w Internecie (Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi – minrol.gov.pl oraz strony internetowe Urzędów Marszałkowskich).

Składanie wniosków, powiązanie z Inicjatywą Leader.

Beneficjenci ubiegający się o dofinansowanie projektów odnowy wsi w ramach PROW, składają **wnioski do Urzędów Marszałkowskich** właściwych terytorialnie dla miejsca realizacji przedsięwzięcia w terminach naboru wniosków ogłoszonych przez te Urzędy. W przypadku gmin wchodzących w skład Inicjatyw programu **Leader** planowane jest, by wnioski kierowane były do poszczególnych **Lokalnych Grup Działania (LGD)**, które będą opiniować projekty i formułować na poziomie LGD listy rankingowe projektów.

O kolejności wniosków kierowanych do realizacji będzie decydować przede wszystkim ilość zdobytych punktów, w dalszej kolejności (przy takiej samej liczbie punktów) **dochód podatkowy gminy w przeliczeniu na głowę mieszkańca** (im niższy, tym wyżej w rankingu) i wreszcie (w sytuacji gdy zarówno punkty, jak i dochód byłyby na tym samym poziomie – na przykład w przypadku dwóch wniosków z jednej gminy) **kolejność zarejestrowania poprawnie wypełnionego wniosku o przyznanie pomocy**.

Należy podkreślić, że nie tylko merytoryczna ale i formalna poprawność dokumentacji ma wielką wagę i znaczenie podczas rozpatrywania wniosku. Praktyka pokazuje, że najwięcej wniosków składanych do różnego rodzaju programów zostaje odrzuconych z powodu braków formalnych (brak stron, brak podpisów, pieczętek, dat, załączników itp.). Należy zatem kilkakrotnie **sprawdzać kompletność i poprawność dokumentacji przed jej złożeniem**.

Zamknięcie projektu, rozliczenie

Jak już wspomniano, dotacja w ramach SPO ma charakter dotacji refinansującej. Po realizacji projektu (lub jego etapu, jeśli przyjęto formę etapowego rozliczania) należy złożyć

wniosek o refundację wraz z fakturami dokumentującymi wydatki niezbędne do zrealizowania projektu. Należy pamiętać, że **faktury powinny być wystawiane na Wnioskodawcę**, czyli na beneficjenta, który podpisał umowę o dotację z Urzędem Marszałkowskim.